

Kontrakt.

Till brukare från den Hälsars 18 68 af torparen Kullen & Gustaf
under Berga beläget i Calmar län, Sandbörds härad och Sögsby socken
antages Gustaf Gunnar
mot följande villkor:

- 1:o. Utgöra wid Berga eller hvarhelst dit han budas ett karldagswete hwarje helgfri halv eller 302 st. dagsweten på året; skulle helgdag inträffa, utgöres dagswerket dagen efteråt; skulle torparen hålla sig dräng, är han skyldig att efter budning låta denna förrätta dagswerken på gården för ..... öre pr dag från den 1 Oktober till den 1 April, för ..... öre under April, Maj och September och för den öfriga tiden af året ..... öre pr dag.
- 2:o. Utgöra likaledes 6 ordinarie hjon dagsweten och desutom så många extra, som budas, dock ej öfwer ett om dagen, och erhåller torparen för dessa sednare 40 öre (dyratis) från den 1 ^{juli} April till den 1 Oktober och 33 öre från den 1 Oktober till den 1 ^{juli} April, likväl med villkor att hjonet är arbetsfört och ej underårigt. (strelidre)
- 3:o. Utgöra i tour med öfriga torpare hjälpdagsweten i ladugården om helgdagarna.
- 4:o. Förrätta tvenne kyrkoscjutsar, tvenne mellanskjutsar om 2 a 3 mil och tvenne långskjutsar om 4 a 5 mil med häst och årdon, och är torparen skyldig lasta 6 centner 10 skålp.; skulle flera skjutsar påfordras, är torparen skyldig att efter budning förrätta dem och erhåller han derfor efter ..... öre pr mil.
- 5:o. Afberga och hemföra ^{Hälsars} hös å det för sådant ändamål torpet tilldelade ängstycke.
- 6:o. Med 1 hästar och årdon, 1 förklarar och 1 hjon biträda wid gödsförringen på Berga under loppet af 6 dagar; skulle påafning ej ske ordentligt eller hinder uppstå genom torparens förwällande, pålägges straffördagar.
- 7:o. Afströffa och rengöra 1 trafwar råg eller förrätta annat deremot swarande arbete.
- 8:o. Spinna 4 skålp. rågor eller 8 skålp. blånor.
- 9:o. Förrätta kronoscjuts för M 3, 4 & 5 Berga i tour med öfriga torpare mot erfättning af skjutslegan.
- 10:o. Underhålla den del af Nämnda Lemmans landsväg, som är eller kan blifwa torpet tilldeladt.
- 11:o. Gemna wid Berga efter tillfägelse årligen 1/2 fot asfa, 3 kannor lingon, 1 kannor hallon, ... st. friska ägg.
- 12:o. På ..... eller ..... egor efter utshning afwërta ..... tolfster sågstockar, förande dem till ..... eller ..... sågar samt derifrån utföra ..... tolfster plank, ... tolfster bräder till plats, som af egaren eller des ombud bestämmes, dock ej öfwer 4 mil; likaledes upphugga .....

famn $\frac{6}{4}$ med, ... famn $\frac{12}{4}$ wed och föra dem till ..... och skall weden vara framförd före den ..... (Såwida ej wid derom gjord anhållan egaren eller des ombud ger längre anstånd); i motsatt fall föres weden med gårdens dragare och erhåller då ej torparen något för upphuggningen.

- 13:o. Förträta budgång till sina grannar, då egaren eller des ombud derom tillsäger.
- 14:o. Allt arbete, som utgöres, sker på torparens egen kost och med egna werktyg; men då han ordentligt fullgjort sina skyldigheter, betales honom årligen ..... Ebfot råg, ... Ebfot korn, ... Ebfot hafre eller des wärde i penningar efter årets markgångspris och kontant ..... Ådr Åmt.
- 15:o. Egaren förbehåller sig att låta brandsäkra torpets åbyggnader och torparens lösören, för hwilket allt torparen erlägger brandstodsafgiften, hwilken, om torpet genom eld skulle förstöras, för byggnaderna tillfaller egaren, och är torparen skyldig biträda med arbete och försör wid nytt torps uppbyggande, emot ersättning; har torparen eller hans folk varit förwållande till eldens uppkomst, erhåller han ingen ersättning för sitt arbete.
- 16:o. Ansvara för torpets utlagor och onera efter lag och huseghns förordningar, torpet wäl häfda och i stånd hålla, såwäl till byggnad, åker, äng, stängsel, hagar och diken, samt följaktligen wid ett blifwande afträde, i enlighet med då på torparens befostrad skeende huseghn, ersätta den brist, som för försummelse härutinnan kan uppstå.
- 17:o. Torparen får i sin tjenst ej antaga annat än ogift folk, som skall af jordegaren eller des ombud godkännas för att få utgöra dagswerkskyldigheterna.
- 18:o. Wid laga ansvar och påföljd att genast afflytta torpet, förbjudes torparen att sälja eller från torpet afföra hö eller annat foder, lös, gödsel eller wärke, af hwad beskaffenhet det vara må, ej heller wid blifwande afflytning, utan tillfaller allt foder torpet utan ersättning.
- 19:o. Nödigt wärke till underhåll af åbyggnader samt redskap erhåller torparen efter derom gjord anmälan och skedd utshning. Till wedbrand får å anwisad plats i skogen tagas windfällan och grenar, men ej på rot stående träd, wid det ansvar, som lagen för skogsäwerkan bestämmer.
- 20:o. Löfbrott erhåller torparen efter skedd utshning till *60* tjog lös; men af björket erhåller ej torparen mera än det, som blir utshnt till underhåll af hans redskap, utan skall han ordentligt afqwista detta och lägga i högar före den 1 November hwarje år, i motsatt fall legas därför på torparens befostrad och förlorar han sin rätt att följande året få något löfbrott.
- 21:o. Då torparen förmärker skogsäwerkan, stöld eller ohägn å gårdens egor eller tillhörigheter, är han skyldig att hos jordegaren eller des ombud sådant genast tillkännagifwa wid afwentyr att han i motsatt fall anses delaktig i brottet.
- 22:o. Skulle torparens egna kreatur inkomma på gårdens egor, pliktar han för hwarje gång sådant händer ..... karldagswärke för hwarje djur, utom ersättning för den skada, som djuret kunnat föröfwa.
- 23:o. Karldagswerken börja wid gården kl. 4 om morgonen från den 1 April till den 1 Oktober och slutar kl. 9 på aftonen eller sednare, då arbetets skyndsämhet sådant påfordrar. Sjon-

Dagsverfena börja under denna tid kl. $\frac{1}{2}$ 8 på morgonen och sluta som vardagsverfena är bestämdt. Under den öfriga tiden af året börjar arbetet i dagningen och slutar i skymningen. Arbetare, som ej infinna sig på bestämd tid, erhåller blott $\frac{3}{4}$ dagsverke.

- 24:o. Förfummar torparen att, utan anmältdt och af jordegaren eller des ombud godkändt laga förfall, utgöra här förut beskifne skyldigheter, pliktar han för hwarje gång sådant händere dubbelt så mycket som den skyldighet, hwaruti han brutit; förfummar torparen att fram-bära bud till sina grannar, då derom är tillsagd, pliktar han hwarje gång ..... Rdr och ansvarar torparen i hwarje förekommande fall äfwen för sitt folk.
- 25:o. Torparen får ej hafwa mer än en häst och får ej mera än en gång i weckan föra för fremmande personer, ware sig skjuts eller laß af hwad beskaffenhet som helst, utan skall han då dertill begära tillåtelse af jordegaren eller des ombud; skulle detta uraktlåtas, göre torparen lika lång skjuts för gården utan ersättning.
- 26:o. Då torparen emottager torpet med utfädd höstfäd, är han skyldig att wid ett blifwande astråde lemna utfädd ..... 121 fot råg i ..... tunnland wäl häfdad, dikad och gödfad jord utan ersättning; har torparen ej emottagit torpet utfädd, skall han likwäl wid astrådet lemna det uppfädd, som ostwan synes, men erhåller då, såwida han ordentligt beredt och sådt jorden, dubbla utfädet; i motsatt fall beror det på jordegaren huru mycket han kommer att få.
- 27:o. Uppfågningen af detta kontrakt är ömsesidig, med rättighet för torparen att derwid tillgodonjuta laga fordrag; men skulle han försomma att fullgöra föreskrifne wilkor eller beträda med oärlighet eller ett otillbörligt uppförande i öfrigt, är han skyldig att på tillsägelse genast afflytta från torpet med förlust af wegrande gröda.
- 28:o. Af detta kontrakt är till ömsesidig esterrättelse 2 exemplar upprättade, hwaraf det ena förwaras af jordegaren och det andra af torparen.

Bergs ..... den 14 Mars 1868.

Per Gustafsson

Med förestående kontrakt förklarar jag mig nöjd:

Gustaf Jonsson
indförd i papper.

Wittnen:

M. Johansson

H. F. Norström

Öfwanstående kontrakt transporterats på Emil Gustafsson med förbehåll af husrum ^{för} torparen Gustaf Jonsson med hästen under derys lifetid. Bergs den 14 Mars 1885.

Per Gustafsson

Antages:

Per Emil Gustafsson

Bevitnas af
L. A. Wahlquist Otto Henrich Karlsson